

S. J. Amsterdam: SM/publ. 7906

AMSTERDAM
MUSEUM

OB 857

== G I D S ==

VOOR DE BEZOEKERS

VAN DE

Sophia Augusta-Stichting

IN HET

STEDELIJK MUSEUM

PAULUS POTTERSTRAAT

TE

AMSTERDAM.

H. KLEINMANN & Co. — HAARLEM.

1906.

VOORWOORD.

Den 4den Maart 1890 overleed te Amsterdam Mevrouw de Douairière Jhr. AUGUSTUS PIETER LOPEZ SUASSO, geboren SOPHIA ADRIANA DE BRUIJN, na bij testament de Gemeente Amsterdam te hebben benoemd tot hare eenige erfgename, met de uitdrukkelijke begeerte, dat uit hare nagelaten verzamelingen, onder den naam van Sophia Augusta-Stichting, een Museum zou worden ingericht.

Deze erflating is de aanleiding geweest tot den bouw van het Stedelijk Museum, in hetwelk de Sophia Augusta-Stichting zou worden ingericht en ondergebracht.

Het inrichten van deze Stichting was wel een bijzonder moeilijke taak, den Conservator van het Stedelijk Museum, wijlen Mr. J. E. VAN SOMEREN BRAND, op de schouders gelegd.

De verzamelingen toch door Mevrouw SUASSO bijeengebracht en nagelaten, waren van zóó zonderlingen en van zóó heterogenen aard, dat men zich nauwelijks een voorstelling maken kon, hoe daaruit een stichting moest worden opgebouwd, die bij wijze van Museum voor het publiek toegankelijk zou kunnen worden gesteld.

Onmiddelijk na het overlijden van Mevrouw SUASSO werden de bewaring en de verzorging van haren boedel toevertrouwd aan wijlen Mr. Nic.

DE ROEVER, den toenmaligen archivaris van Amsterdam. Van hem is het eerst het denkbeeld uitgegaan, om, in een daartoe geschikt gebouw, eenige kamers te betimmeren in den stijl van verschillende tijdvakken, aangezien in de nalatenschap van Mevrouw SUASSO enkele meubelen en velerlei voorwerpen zich bevonden, die daardoor een passende omgeving verkrijgen en beter tot hun recht zouden komen.

Dat dit denkbeeld met Mr. DE ROEVER niet is ten grave gedaald, mogen wij danken aan den heer P. VAN EEGHEN, lid van de Commissie van toezicht op het Stedelijk Museum, die, zoowel door persoonlijke als door stoffelijke medewerking, de verwezenlijking daarvan heeft mogelijk gemaakt.

Voor den aanleg van de Raadhuisstraat, tusschen den Dam en de Westermarkt, moesten enkele huizen op de Heeren- en Keizersgracht door de Gemeente worden onteigend en afgebroken.

Het beleid en de volhardende ijver van den heer VAN EEGHEN, waarmede hij de beschikking heeft weten te verkrijgen over al de daarin aanwezige betimmeringen en bouwdeelen, die nuttig en geschikt werden geacht, om, uit de fondsen van Mevrouw SUASSO, te worden opgesteld en aangebracht in de zalen, die voor de inrichting van de Sophia Augusta-Stichting waren beschikbaar gesteld, vonden krachtigen steun in de vernuftige en vindingrijke wijze, waarop de heer

VAN SOMEREN BRAND dat alles behouden naar het Stedelijk Museum heeft weten over te brengen en tot een smaakvol geheel te vereenigen.

Bezwaren van allerlei aard, die door belangstellende deskundigen soms onoverkomelijk werden geacht, wist hij te overwinnen, waardoor hij uit deze en nog andere huizen uit de handen van sloopers gered heeft: betimmeringen, geschilderde en stuc-plafonds, muur-versieringen van stuc, marmeren schoorsteenmantels, vloerplaten en lambrizeeringen, waarmede hij een Museum heeft gevormd, dat steeds getuigen zal van BRAND'S kennis, goeden smaak en volharding.

C. W. H. BAARD.

De Sophia Augusta-Stichting is verdeeld over den geheelen beneden-rechtere vleugel van het Stedelijk Museum.

De in stijl betimmerde kamers heeft men niet in chronologische orde kunnen laten volgen, omdat men bij het opstellen der betimmeringen gebonden was aan de afmetingen der bestaande Museumzalen.

ZAAL I.

De wanden dezer zaal zijn behangen met een aantal familieportretten van het geslacht LOREZ SCASSO, die in de nalatenschap van Mevrouw SCASSO gevonden zijn, waaronder ook dat van de erflaatster zelve. Dit laatste, door n° 1 aangeduid, is — naar een daguerrotype uit hare jeugd — geschilderd door THÉRÈSE SCHWARTZE.

's Menschen vergankelijkheid, welke Mevrouw SCASSO zich had voorgenomen duidelijk te doen uitkomen in een tweede geschilderd portret uit hare laatste levensjaren, bleek duidelijker nog uit haar overlijden, daags nadat het eerste in haar bezit was gekomen.

Het geschilderd kniestuk, door n° 2 aange-

Autotypie van H. Kleinmann & Co., Haarlem.

Mevrouw de Douairière Jhr. A. P. LOPEZ SUASSO,
geb. SOPHIA ADRIANA DE BRUYN.
Naar een daguerrotype uit haar jeugd.

duid, en de marmeren buste in het midden der zaal vertoonen den stamvader van den Nederlandschen tak van het geslacht LOPEZ SUASSO, — Don ANTONIO LOPEZ SUASSO.

Deze, — de oudste van de vijf zoons van Don FRANCISCO LOPEZ DE LOS RIOS, een bekeerling uit den tijd der inquisitie, te Antwerpen, — was Heer van Avernas le Gras, een Heerlijkheid in Brabant, en Agent van KAREL II, Koning van Spanje. Den naam SUASSO nam hij aan naar eene plaats in Spanje, waar een zijner voorvaderen een overwinning op de Mooren heeft behaald. Ondanks de belooning van KAREL II, die op 3 Januari 1676 de Heerlijkheid Avernas le Gras verhief tot een baronnie, „wegens de zeer uitmuntende diensten, die hij Ons bewezen heeft in zaken van het uiterste gewigt” (aldus het Diplôma) week Don ANTONIO op omtreeks 40 jarigen leeftijd uit naar Holland, om daar openlijk tot het Mosaisme over te gaan.

Hij overleed te 's Gravenhage in het jaar 1685.

Van zijn oudsten broeder, Don BERACHEL, worden geen bijzonderheden vermeld.

Zijn tweede broeder, Don PEDRO LOPEZ DE LOS RIOS, door portret n° 3 voorgesteld, omhelsde den geestelijken staat en bekleedde in de orde der Predikheeren, te Bordeaux, het hoogwaardig ambt van kanunnik.

Zijn beide jongste broeders, Don DIEGO en Don JERONIMO, waren geneesheeren van LODEWIJK XIV.

Uit het huwelijk van Don ANTONIO LOPEZ SUASSO met Doña VIOLANTA DE PINTO, waren twee zoons en vier dochters geboren.

Het portret door n° 4 aangeduid, een slechte copie, vertoont zijn oudsten zoon Don FRANCISCO LOPEZ SUASSO, Baron van Avernas le Gras. Zijn oorspronkelijk portret, door NICOLAAS MAAS, berust bij Jhr. SALVADOR VAN AVERNAS, te Parijs. Hij bewoonde te 's Gravenhage de voormalige vorstelijke woning van MAARTEN TROMP, in het Korte Voorhout, en stichte aldaar een soort van opera.

M. HENRIQUEZ PIMENTEL verhaalt in zijne *Geschiedkundige aantekeningen* „De beroemdste vreemdelingen, de Ministers van Staat, de gezanten van vreemde mogendheden en andere hooggeplaatste personen kwamen in zijn huis bijeen om deel te hebben aan het genot dat hun door den vrijgevigen man, met opoffering van onnoemelijke kosten, werd aangeboden.”

Met zekerheid mag worden aangenomen dat hij het geweest is, die, in 1688, zonder eenige borgstelling, aan Prins WILLEM III eene som van twee millioen gulden heeft voorgesloten om den bekenden tocht naar Engeland te kunnen ondernemen, waarbij hij te kennen gaf, dat alléén dan, wanneer de uitkomst gunstig mocht wezen, terugbetaling behoeft te geschieden.

Ten onrechte hebben verschillende geschiedschrijvers deze daad van vrijgevigheid aan zijn vader toegeschreven; deze was immers reeds in 1685 overleden.

Autotypie van H. Kleinmann & Co., Haarlem.

Marmeren Borstbeeld van Don ANTONIO LOPEZ
SUASSO, Baron van AVERNAS LE GRAS.

De andere portretten vertoonen:

- N° 5. Twee dochtertjes van Don FRANCISCO LOPEZ SUASSO, door CONSTANTIJN NETSCHER.
- N° 6. RACHEL TEIXEIRA, Wed^e ISAAC LOPEZ SUASSO, door F. VOLLEWEG.
- N° 7. RACHEL DIAZ DA FONSECA, Wed^e M. LOPEZ SUASSO, door BENJAMIN BOLOMEV.
- N° 8. Jhr. A. P. LOPEZ SUASSO, echtgenoot van de erflaatster, door H. DE WASSENAY.

Welke leden der familie worden voorgesteld door de overige geschilderde portretten en de beide miniaturen is niet met zekerheid vast te stellen.

De steendrukken tegen den gevelmuur zijn een geschenk van Freule SELIMA LOPEZ SUASSO, te Parijs en stellen voor:

- N° 9. Don PEDRO LOPEZ DE LOS RIOS. (Zie n° 3).
- N° 10. Don FRANCISCO LOPEZ SUASSO, Baron van AVERNAS LE GRAS. (Zie n° 4).
- N° 11. Don MANUEL LOPEZ SUASSO.
Deze was de derde van de zeven zoons van Don FRANCISCO. Hij bewoonde het huis van zijn vader, waarin PONIATOWSKY, — later STANISLAUS AUGUSTUS, de laatste Koning van Polen — tijdens zijn verblijf te 's Gravenhage, hem de eer aandeed zijn intrek te nemen.
- N° 12. Baron Don PEDRO LOPEZ SUASSO, vierde zoon van Don FRANCISCO.

N° 13. Jhr. A. P. LÓPEZ SUASSO, de echtgenoot van de erflaatster. (Zie n° 8).

Boven den ingang de bijzondere lieveling van Mevrouw SUASSO, door AUGUST LE GRAS. Rechts van het raam:

N° 14. Portret, gravure, van Baron DON ANTONIO LOPEZ SUASSO, DIAZ DA FONSECA en daaronder een eikenhouten muurkastje bevattende verschillende voorwerpen, die betrekking hebben op het geslacht LOPEZ SUASSO.

Rechts van het kastje een photographie, voorstellend Mejuffrouw DE BRUIJN, de zuster van de erflaatster, die tot aan haar dood met deze laatste heeft samen gewoond.

De meubelen met schildpad opgelegd zijn afkomstig uit het voormalig Broeckerhuis, een Museum, dat, bij den aanleg van den eersten tramlijn langs den Overtoom, aan het einde daarvan werd opgericht door de Amsterdamsche Omnibus-Maatschappij.

Van Mejuffrouw AALTJE FRERES, te Broek, — een dorp aan de overzijde van het IJ — had deze de verzamelingen aangekocht, die de vreemdelingen daar steeds gretig als Broeksche waren komen bezichtigen, wat zij voor het overgrote deel niet waren, gelijk ook deze opgelegde meubelen het niet zijn.

Toen het Broeckerhuis werd opgeheven werd Mevrouw SUASSO, voor de kapitale som van f 25000 —, die zij, — zooals blijkt uit een harer

nagelaten geschriften, — op haar toilet had uitgespaard, de eigenares van den ganschen inhoud van dat Museum.

De schoorsteenmantel, in den stijl van LODEWIJK XV, is afkomstig uit een huis op de Heeren-gracht, dat is afgebroken.

ZAAL II.

Deze zaal bevat een aantal Chineesche en Japansche rariteiten, meest alle nieuw en weinig belangrijk. Zij danken hunne aanwezigheid in de Sophia Augusta-Stichting grootendeels aan de testamentaire bepaling, dat zij „in de verzameling moeten bewaard blijven”.

De fraaie wit marmeren schoorsteenmantel, LODEWIJK XV, is afkomstig uit het huis van den eigenaar van de houtzaagmolen „de Domme-kracht”, dat met andere huizen en houtzaagmolens aan de Nassaukade moest plaats maken voor den aanleg van een nieuw stadsgedeelte.

Daarnaast, geschenk van de Heeren P. VAN EEGHEN en P. DE CLERCQ, twee portretten van Dr. GOOIJEN STINSTRÁ, geneesheer te Harlingen, en van zijn echtgenote ANNA MOUTER, door den portretschilder TIEBOUT REGTERS. Opmerking verdient hier de merkwaardige kleederdracht, met de zoogenaamde Duitsche muts, waarin de aanzienlijke Friesche Dames in de tweede helft der 18de eeuw zich tooiden.

Het schoorsteenstuk boven den spiegel is ge-

schilderd in 1719 door PIETER VAN RUIJVEN, een leerling van JACOB JORDAANS.

Opmerking verdienen nog de zwarte Japansche borden, met Christelijke voorstellingen versierd, in het rek tegen den linker zijwand en het theeservies in de vitrine in het midden der zaal, versierd met Hollandsche landschappen en figuren, bekend onder den naam van „zwarte kunst”.

Merkwaardig is de wijze, waarop de Japanners de Hollandsche teekeningen, die hen werden verstrekt, pleegden uit te voeren, waarbij zij in karakter en typeering niet wisten te ontkomen aan den Japanschen invloed, zooals deze borden en het theeservies duidelijk te zien geven.

ZAAL III.

Oorspronkelijk een Museumzaal gelijk- en gelijkvormig aan de twee voorgaande, is dit vertrek geheel omgetimmerd en herschapen in een 17de eeuwsche keuken. Naar een model in het Trippenhuys hier ter stede is zij opgebouwd en samengesteld uit fragmenten en materialen, grootendeels afkomstig uit de perceelen Keizersgracht n° 187, 189 en 201, terwijl de zoldering, in den vorm van een kruisgewelf, en de braad- en bakoven zijn vervaardigd geworden naar voorbeelden uit dien tijd.

Tegenover de glazenkast bevindt zich rechts, in een houten kastje, een poreuzen steen, leksteen genaamd, om water te filtreeren — ge-

schenk van Mr. W. R. VEDER; — links een filtrerton, een verbeterd systeem, waardoor de leksteen is vervangen geworden.

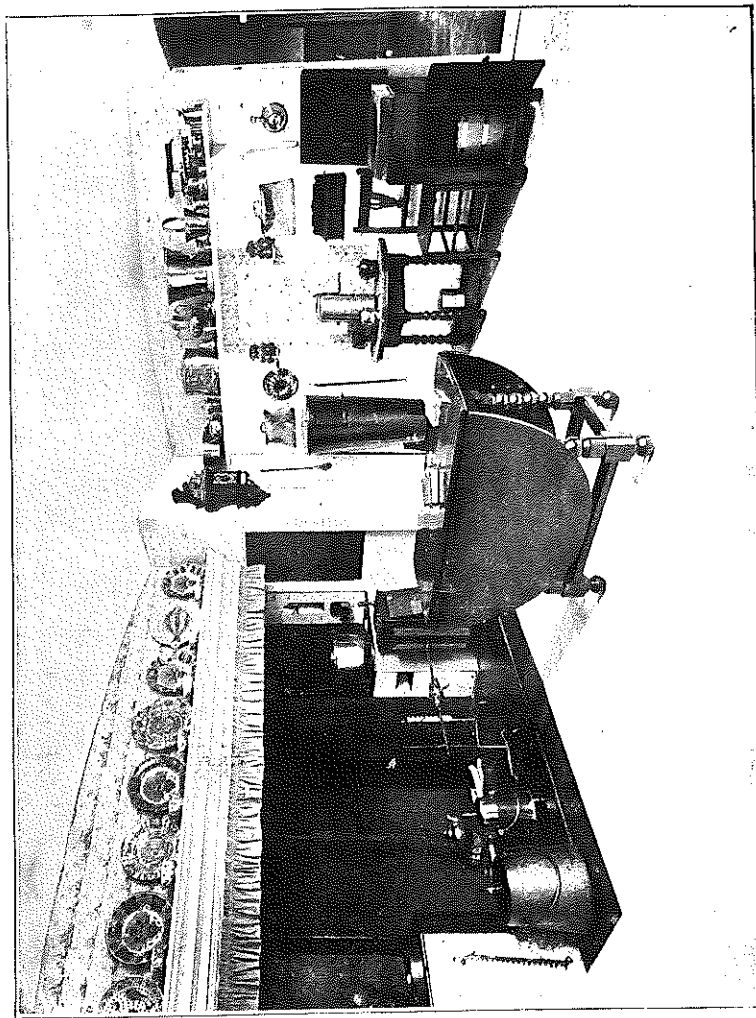
De merkwaardige en rijke verzameling koperwerk, tin, aardewerk en porselein is geheel afkomstig uit de nalatenschap van Mevrouw SUASSO. Allerlei koperwerk langs de muren en op de plank tegen den rechter zijwand. In de glazenkast Delftsch aardewerk, zoogenaamde Prinsensborden, Engelsch porselein, koperen en tinnen keukengerij. Vóór den voorgevel, aan de zoldering' gehangen, een vleeschkroon en daarachter tegen den muur verschillende kleine gereedschappen om het dessert te bereiden.

Op de lijst tegen de schouw Delftsche borden en eèn Delftsche treeft met een schol versierd.

Vóór het fornuis rechts een braadspit, dat door een uurwerk wordt rondgedraaid. Daarnaast een open turfkast. Boven ieder fornuis, — in daartoe bestemde nissen, — een keukenlamp, — in de wandeling „snotneus" genaamd —, benevens een blaasbalg om het vuur mede aan te wakkeren.

In de schouw een verstelbaren heugel, waaraan de ijzeren pot of de ketel boven het knappend talhout wordt gehangen.

Uitstekend geslaagd en bijzonder belangwekkend mag deze inrichting worden genoemd, als getrouw beeld van een 17de eeuwse keuken in een deftig Amsterdamsch huis.

Autotypie van H. Kleinmann & Co., Haarlem.

17de Eeuwsche keuken.

ZAAL IV.

Uit de keuken komt men in het Noord-Oostelijk hoekpaviljoen, waarvan de afmetingen ongeschikt en de verlichting onvoldoende bleken om er gesloopte kamerbetimmeringen in op te stellen. Thans zijn daar in muur- en schouwkasten uitgestald het aardewerk en porselein, benevens de curiosa en kostbaarheden uit de nalatenschap van Mevrouw SUASSO. — Deze zaal blijft dan ook bestemd voor de tentoonstelling van voorwerpen van zuiver museologischen aard, ten einde het karakter en den indruk der in stijl betimmerde kamers ongerept en zuiver te bewaren.

Het Delftsch aardewerk en het Japansch en Chineesch porselein, dat, van elkander gescheiden, elk in een afzonderlijke muurkast is tentoongesteld, is grootendeels afkomstig uit het Broekerhuis.

Wel wat voorbarig en onvoorzichtig hebben zij geoordeeld, die deze vrij uitgebreide verzameling als „uitdragersrommel” hebben veracht. Zij bevat wel niet die kostbare en superieure qualiteiten, waarop o.a. het Nederlandsch museum den kunstbeschouwer kan vergasten, maar zij vormt toch een fraaie standaard-collectie van „goed ordinair”.

De muurkast links van het raam bevat uitsluitend Delftsch aardewerk. In de bovenzijkastjes gewoon- en geëmailleerd polychroom, voor het overige blaauw.

Opmerking verdienen onder het polychroom

vooral het groote geëmailleerde Prinsenbord in het bovenkastje links en de twee botervlootjes daaronder, zoogenaamd Delftsch met goud.

Van de koetjes is slechts het kleine staande op gekleurde voet, in het rechterbovenkastje, geëmailleerd; de overige zijn echt wit-Delftsche, overschilderd, teneinde het geëmailleerde na te bootsen.

Onder het blaauw vindt men borden met Japansche teekening, met de Hollandsche vrijheidsleeuw, met schepen, schaapjes, bloemen en opschriften; balvormige- en pannekoekenschotels; tegels met Chineesche figuren enz.

Men treft er merken aan uit de fabrieken van ALBERT DE KEISER (1642), G. L. KRUIJK (1645), C. VAN DER HOEVE, fabriek „de Klauw” (1655), BARBARA ROTTEWEL, fabriek „de drie klokken” (1671), H. BROUWER, fabriek „de porceleyne byl” (1679), TH. WITSENBURG, fabriek „de Ster” (1690), LAMBERT VAN EENHOORN (1691), A. PENNIS, fabriek „de twee scheepjes” (1756), J. PENNIS, fabriek „de porceleyne schotel” (1759), G. BROUWER, fabriek „de Lampetkan” (1759), D. VAN DER DOES (1759), P. VERBURG, fabriek „de vergulde bloompot” (1761), J. VAN DUIJN (1764), J. HALDER (1765).

De muurkast rechts bevat uitsluitend Japansch en Chineesch porselein.

Blaauwe Japansche schotels, schalen, borden, kommen, trekpotten, étagère-voorwerpen, kinderserviezen, „tuitflesschen” met „lange lijzen” enz.

Velerlei gekleurd Japansch en geëmailleerd Chineesch met monogrammen, wapens en haantjes.

Het servies versierd met Chineesche figuren in het rechter-bovenkastje en boven op de kast, behoort niet tot de verzameling SUASSO, maar is afkomstig van het Stadhuis, waar het in gebruik is geweest bij Burgemeester en Wethouders.

De toonkast rechts tegenover den voorgevel bevat eene verzameling 18e eeuwsch Europeesch porselein

Op den bodem Duitsch: aan de raamzijde Furstenberg, aan den muurkant Meissen. Op de benedenplank Haagsch, op de middenplank Amstel en Loosdrechtsch en bovenop 19e eeuwsch Fransch.

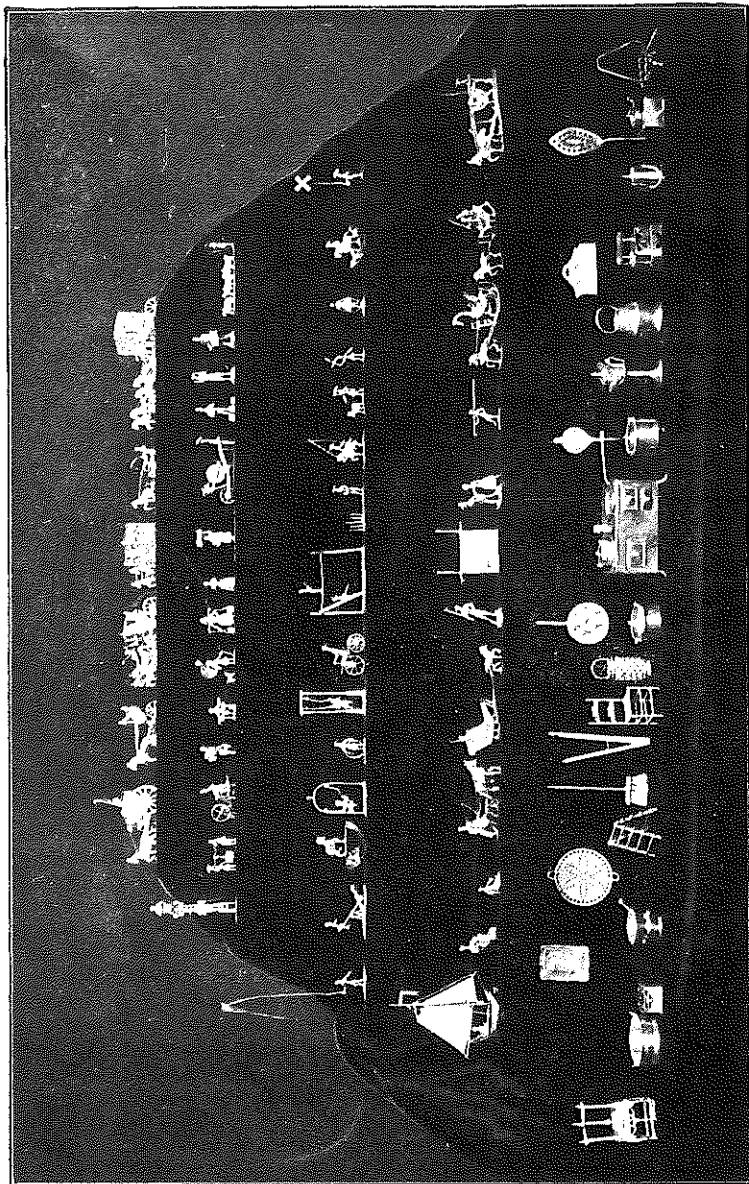
In de vitrine links vóór het raam vertoont zich een groote massa zilveren étagère-voorwerpen en kinderspeelgoed, die, in haar geheel, het stempel mist van oudheid.

In de verzameling kinderspeelgoed is een bepaald systeem op te merken, dat echter meer aan toeval dan aan de bedoeling van Mevrouw SUASSO moet worden toegeschreven. Immers, er spreekt hier eenheid uit het keukengerij, uit het ijsvermaak, uit de voertuigen, menschelijke bedrijven en kinderspelen. Bij de overige voorwerpen is geen sprake van eenig systeem van verzamelen.

Het filigraanzilver bovenop is Indisch werk; het servies midden op den bodem Russisch zilver.

De inhoud waarmede de glazen schouwkast prijkt, die vóór het raam van den zijgevel is opgesteld, roept den verbaasden beschouwer luide toe: „Hoe rijk men was.”

Horloges met gedreven gouden en geëmailleerde kasten, een verzameling vormend van

Autotypie van H. Kleinmann & Co., Haarlem.

Zilveren kinderspeelgoed.

echte en nagemaakte antiquiteiten; gecompliceerde moderne horloges en chatelaines, bezaaid met paarden en brillanten; halskettingen en armbanden van goud, paarden en edelgesteenten; gouden en diamanten broches, oorbellen en ringen; bloedkoraal, camée en malachiet; bonbonnières, snuifdozen en weeldrig en kostbaar versierde snuisterijen van allerlei aard teekenen hier de zonderlinge verzamelaarster.

Onder de ringen is er een die een geschiedenis heeft.

In het jaar 1770 huwde JACOB FRANCO MENDES met SARA TEIXEIRA D'ANDRADE. PRINS WILLEM V en de Prinses vereerden de bruiloft met hunne hooge tegenwoordigheid. Bij die gelegenheid geleidde de Prins de Bruid en de Bruidegom de Prinses ten dans.

De Bruid ontving daarna een waaijer ten geschenke, — die thans nog in het bezit is van den Heer J. VITA ISRAËL, te Amsterdam, — de Bruidegom een ring, die in een met diamantjes bezette rand de miniatuurportretten van den Prins en de Prinses vertoont.

De Nederlandsche Munten, onder de beide ramen tentoongesteld, zijn door Jhr. A. P. LOPEZ SUASSO verzameld en door de erfstaatster reeds tijdens haar leven aan de Gemeente Amsterdam ten geschenke gegeven.

Deze Munten, waarvan de verzamelaar zelf den hierbij aanwezigen catalogus heeft samengesteld, vormen een fraaie collectie, die het ken-

merk draagt, dat zij op oordeelkundige wijze is bijeengebracht.

De Heer SUASSO toch heeft zich beperkt tot het bijeenbrengen van de Munten der Provincie Holland van de vroegste tijden af en van die — welke na de Gentsche bevrediging, in 1576, tot op zijn tijd toe in de voormalige Noordelijke Provinciën geslagen zijn.

Tegen den muur, die de keuken scheidt van deze zaal en boven de doorgangen zijn ter stof-leering enkele oude schilderijen en blaauwe en gekleurde Delftsche borden opgehangen.

De schilderijen stellen voor:

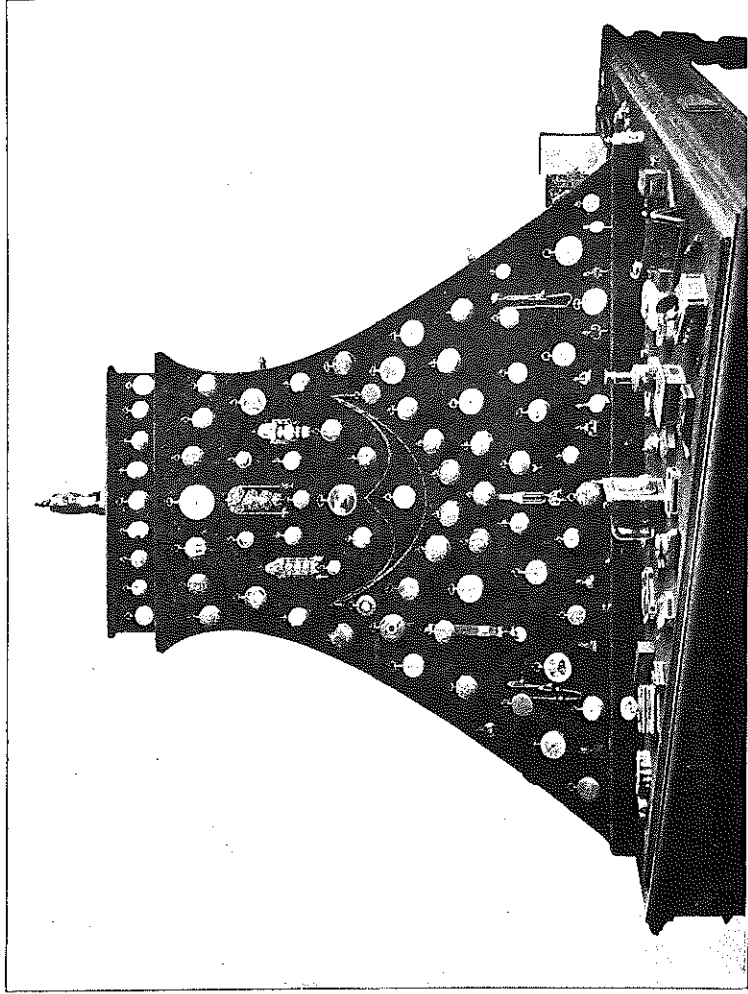
- N° 1. Bloemen en vruchten, door A. TEIXEIRA
1777.
- N° 2. De opwekking van LAZARUS, door
JOACHIM WITTEWAAL.
- N° 3. Gezicht op Zwanenburg bij Halfweg,
door een onbekende.
- N° 4. Christus en de overspelige vrouw, door
een onbekende.
- N° 5. Gastmaal in een legerkamp, door een
onbekende.

N° 6. Vruchten, door P. BOEL.

N° 7. Aanbidding door de Wijzen uit het
Oosten, copie naar RUBENS.

ZAAL V.

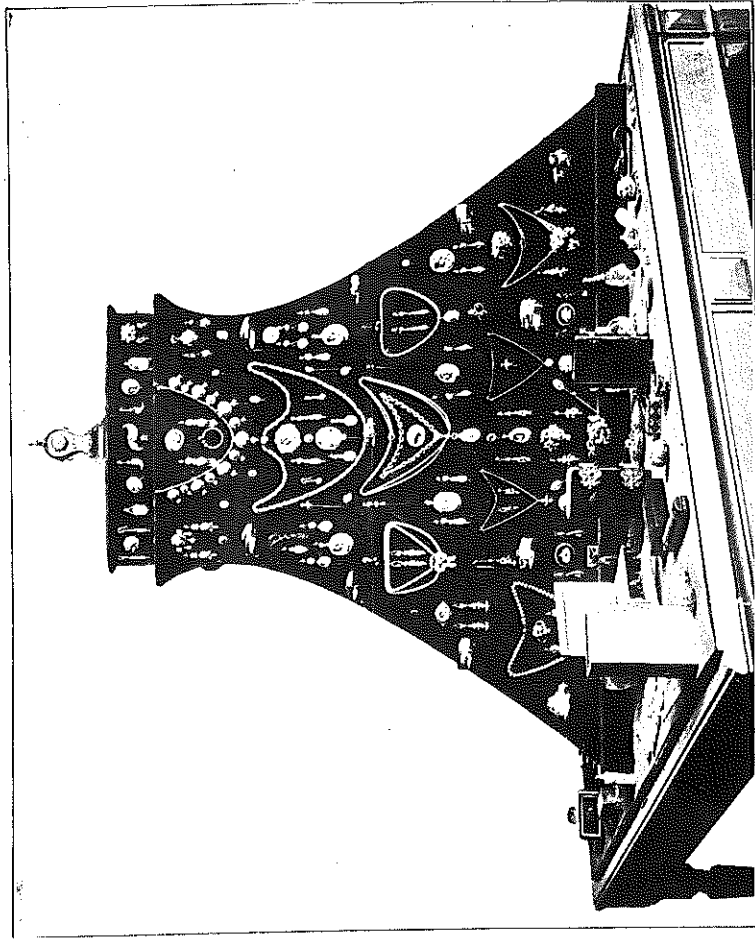
Deze kamer is in haar geheel gesloopt uit een huis op de Keizersgracht, n° 189, dat moest worden

Antiquite van H. Kleinman & Co., Haarlem.

Antieke horloges en kostbaarheden, (zijvlak).

Antiquiteit van H. Kichimura & Co. H. H. H. H.

Kostbaarheden, (zijvlak).

afgebroken voor den aanleg van de Raadhuisstraat.

Dat zij niet geeft een volkomen karakteristiek beeld van den Keizerrijksstijl en overhelt naar dien van LODEWIJK XVI, moet worden toegeschreven aan den eigenaardigen tijd, waarop zij is ter wereld gekomen.

Een der tengels van het plafond, — dat, ondanks de levensgevaaren waaraan het zich had bloot te stellen, de kamer trouw is gebleven en haar gevolgd is naar het Stedelijk Museum, — ver- toont en bewaart haar geboortewijs in het volgend potloodschrift „Matthijs Herfst, Den 8 Juli 1802 „is dat plafon gemaakt.”

Deze kamer mag dus als naaste aankondigster van den Keizerrijksstijl, die gerekend wordt van 1804 te dateeren, worden beschouwd.

Het behangsel is na de opstelling van de be- timmering vervaardigd geworden naar een empire patroon.

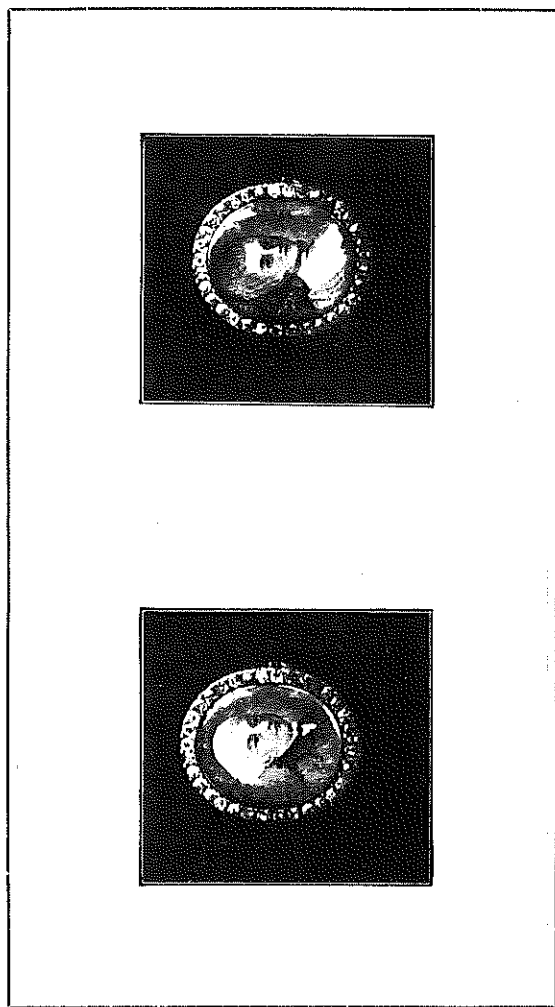
Bizonder fraai is de kunstig en smaakvol ge- beeldhouwde schoorsteenmantel.

De beide fauteuils en de tabouretten zijn af- kômstig van — en in gebruik geweest bij Koning LODEWIJK NAPOLEON.

De tafel is aangekocht.

Het buffet tegen den rechterzijwand is in bruik- leen ontvangen van het Museum Willet Holthuizen.

Alles wat verder ter meubilering en opluiste- ring in deze kamer aanwezig is behoort tot de nalatenschap van Mevrouw SUASSO.

Autotypie van H. Klinkmann & Co., Haarlem.

Ring met de draaibare miniatuur-portretten
van Prins en Prinses WILLEM V.

Eigenaardig en vernuftig bedacht is het kastje tegen den linkerzijwand. Door te drukken op de sleutelpen in het voorvlak ontsluiten zich de beide zijwanden, waarachter aan de eene zijde 6 tafelbladen, — aan de andere 24 tafelpooten verborgen zijn.

Zuiver uit dien tijd is het servies op het kastje.

Op het trumeautje bij het raam een fraaie Engelsche tafelklok met speelwerk en mechaniek.

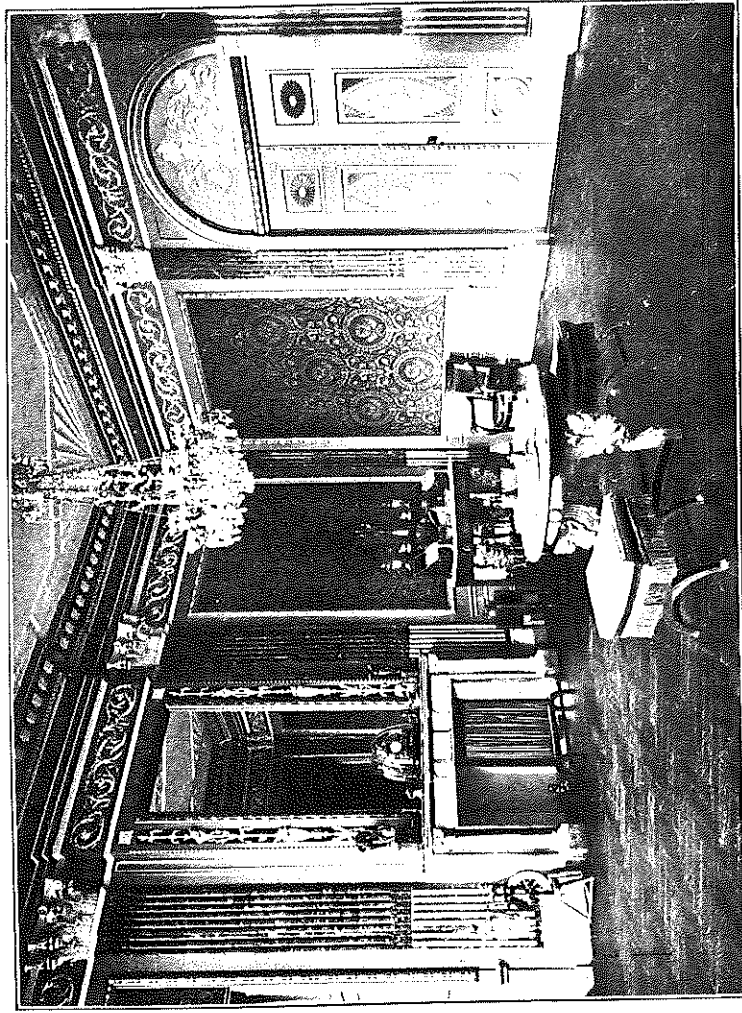
ZAAL VI.

Het zeer fraai plafond, geschilderd door JACOB DE WIT in 1748, — geschenk van de Heeren P. VAN EEGHEN en P. DE CLERCQ, — dat in deze kamer reeds werd aangebracht toen zij nog een onbestemde Museumzaal was, is de aanleiding geweest tot de opstelling van deze betimmering, die een voorbeeld geeft van den stijl, welke gebloeid heeft van 1715 tot 1774, het tijdperk van den Franschen Koning LODEWIJK XV.

Niet in haar geheel overgebracht gelijk de volgende betimmering, maar uit fragmenten van onderscheiden herkomst en uit nieuw aangemaakte gedeelten is deze kamer samengesteld.

Een gedeelte der betimmering, de gesneden versieringen, de schoorsteenmantel en het grauwtje — door een onbekende — boven de doorgang, zijn gesloopt uit een huis op de Keizersgracht, n° 201.

De ontbrekende gedeelten van de betimmering zijn nieuw aangemaakt. De lijsten en het ge-

Autografie van H. Kleinmann & Co., Haarlem.

Kamer in den stijl van het 1ste Fransche Keizerrijk.

beeldhouwd paneel boven den schoorsteenmantel zijn — naar voorbeelden uit dien tijd — eveneens nieuw vervaardigd geworden.

Het middenstuk boven de schoorsteen, een allegorische voorstelling van den Koophandel, door GERARD DE LAIRESSE, bevond zich in de nalatenschap van Mevrouw SUASSO.

Het behang, Utrechtsche trijp, is afkomstig uit de regentenkamers van het voormalig Oudemanhuis, de tegenwoordige Universiteit.

De glazenkast, tegen den linkersijwand, met haar geheelen inhoud, het groote kabinet, de commode, de stoelen en de schilderijen zijn afkomstig uit de nalatenschap van Mevrouw SUASSO.

In de glazenkast vindt men Japansch porselein: 18de eeuwsch of zoogenaamd Kaapsch, gemailleerd capucien met „perken,” rood-blauw en verguld gekleurd, benevens enkele producten Engelsch fabrikaat, naar de plaats waar het werd vervaardigd, „Lowestoft” genaamd.

De twee schilderijen aan beide zijden van het Cabinet, Admiraalzeilen verbeeldend, zijn van de hand van ADAM SILO, een buitengewoon veelzijdig man, die van 1670 tot 1760 geleefd en te Amsterdam gewoond heeft.

In zijn jeugd legde hij zich toe op de muziek en maakte zich een viool, die later voor een Cremoonsche werd gehouden en verkocht. Tot zijn dertigste jaar was hij scheepsbouwmeester en zeekapitein. Daarna ging hij zich toeleggen op de schilderkunst. Hij schilderde bij voorkeur

zeeslagen en zeestormen; Czaar PETER DE GROOTE, die van hem les had genomen in den scheepsbouw, kocht verscheidene zijner zeestukken. Vervolgens teekende en etste hij en boetseerde in was. Hij deed verschillende uitvindingen op natuurkundig gebied en vervaardigde op tachtigjarigen leeftijd een verrekijker.

Het zwaar beschadigd vruchtenstukje onder de schildery van SILO links, gemerkt A. C., wordt toegeschreven aan ALBERT CUYP.

Het musicieerend gezelschap boven het kabinet is van een onbekenden meester, evenals de schildery naast de glazenkast, zeilende schepen en de haringvangst voorstellend.

Het landschap tusschen het raam en de schoorsteen is van de hand van C. FRANK en de zeilende scheepjes daaronder van C. VROOM.

De overgebleven ruimte tusschen deze en de volgende Museumzaal is benut geworden door de inrichting van een gangetje in den stijl van LODEWIJK XV.

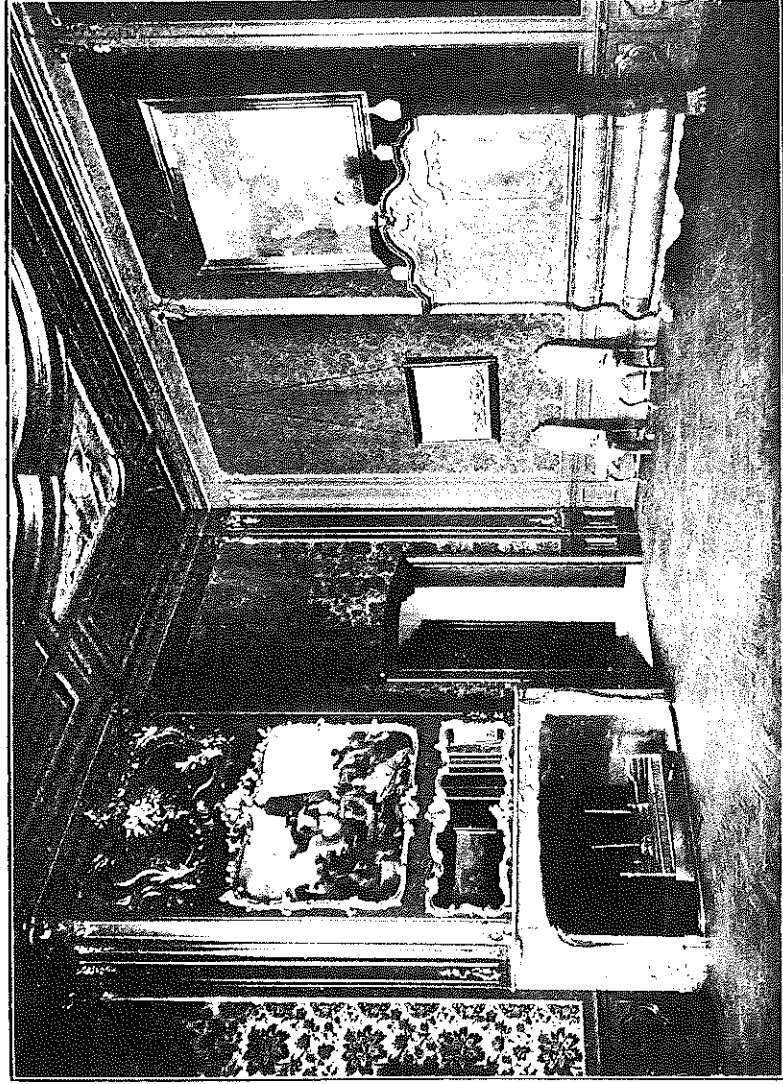
Het is versierd met ornament afgedrukt van verschillende bestaande motieven.

Het fraaie marmeren fonteintje, LODEWIJK XIV, is gesloopt uit een huis op de Keizersgracht, n° 187.

De staande gangklok is afkomstig uit de verzameling SUASSO.

ZAAL VII.

Een merkwaardig en karakteristiek beeld van den bouwstijl zooals deze in de 18de eeuw hier

Photographie van H. Koster, 1903, Van Hoorick.

Kamer in den stijl van Lodewijk XV.

Antotype van H. Klammann & Co., Haarlem.

Plafond door JACOB DE WIT in 1748.
Geschenk van de Heeren P. VAN EEGHEN en P. DE CLERCO.

te lande onder den invloed is gekomen van den Franschen smaak, zonder dat de Hollandsche degelijkheid daarbij haar faam heeft ingeboet, geeft deze fraai en weeldrig gebeeldhouwde kamer, gebouwd van massief Cubaansch mahoniehout.

Zij is in haar geheel gesloopt uit het voormalig Burgerziekenhuis op de Keizersgracht over de Westermarkt en dateert van het jaar 1748.

Ook het stuc-plafond is daar uitgezaagd en, — na ontdaan te zijn van het witsel, van waaronder de kunstvolle en weeldrige versieringen als verrassingen te voorschijn kwamen, — hier wederaangebracht.

Met uitzondering van de zijde bij den voor-gevel, die, ter wille van de architectuur van het Museum, waaraan men bij de opstelling van de betimmering gebonden was, eenige wijzigingen heeft moeten ondergaan, is deze kamer dus geheel oorspronkelijk.

In haar geheel legt zij een welsprekend getuigenis af van het hooge peil, dat de ambachten in dien tijd hadden bereikt. De in grauw geschilderde vrouwenfiguren boven de deuren links zijn overgebleven van het oorspronkelijk behang, dat bij het sloopen der betimmering en reeds lang niet meer aanwezig was. Het nu aanwezig behang is nagemaakt gobelin, Duitsch schilderwerk, volgens overlevering afkomstig uit het kasteel van Heeswijk.

Het schoorsteenstuk, voorstellend den doop

van den Kamerling, is van de hand van JACOB DE WIT en draagt het jaartal 1748.

ZAAL VIII. (Trapportaal).

Dit trapportaal is een overgebracht deel van de gang, die in het voormalig Burgerziekenhuis op de Keizersgracht voerde naar de mahoniehouten zaal.

Heerlijk geëderde marmeren vloerplaten, lambrizeeringen en pilasters; een marmeren trapje, — metorsch gebeeldhouwden boom- en harpstuk, — dat voert naar een marmeren bordes; een wenteltrap, keurig van lijn, met een fraai gebeeldhouwde wand en waarvan de leuning rust op weeldrig en kunstig gebeeldhouwde stijlen van massief Cubaansch mahoniehout; recht over het raam een glazen deur, — die op de Keizersgracht toegang gaf tot een orgelzaal, — waarboven een marmeren buste in een nis, omgeven door eenorsch geboetseerde stucversiering, die met muur en al moest uitgezaagd om overgebracht te kunnen worden.

Dat alles spreekt van weelde en rijkdom en wekt de herinnering op aan Amsterdam's hoogsten bloei!

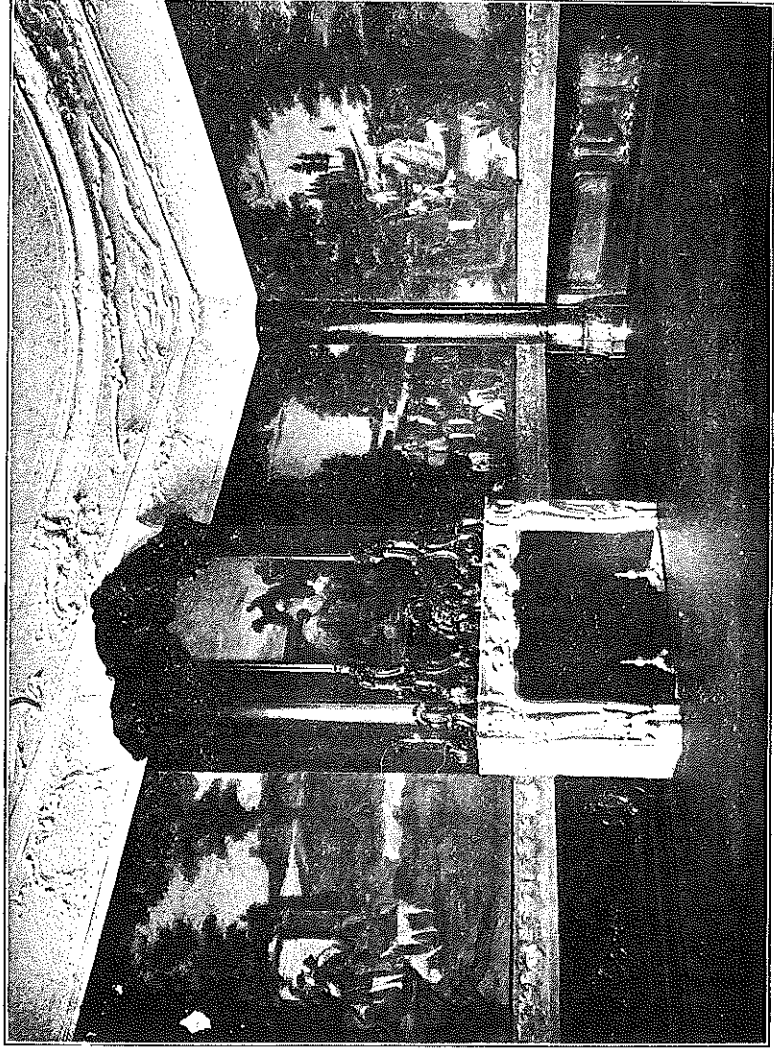
De marmeren buste in de nis boven de doorgang naar de volgende zaal is afkomstig uit het Broeckerhuis. De stuc-versiering, die deze nis omgeeft is afgedrukt van het ornament boven de glazen deur.

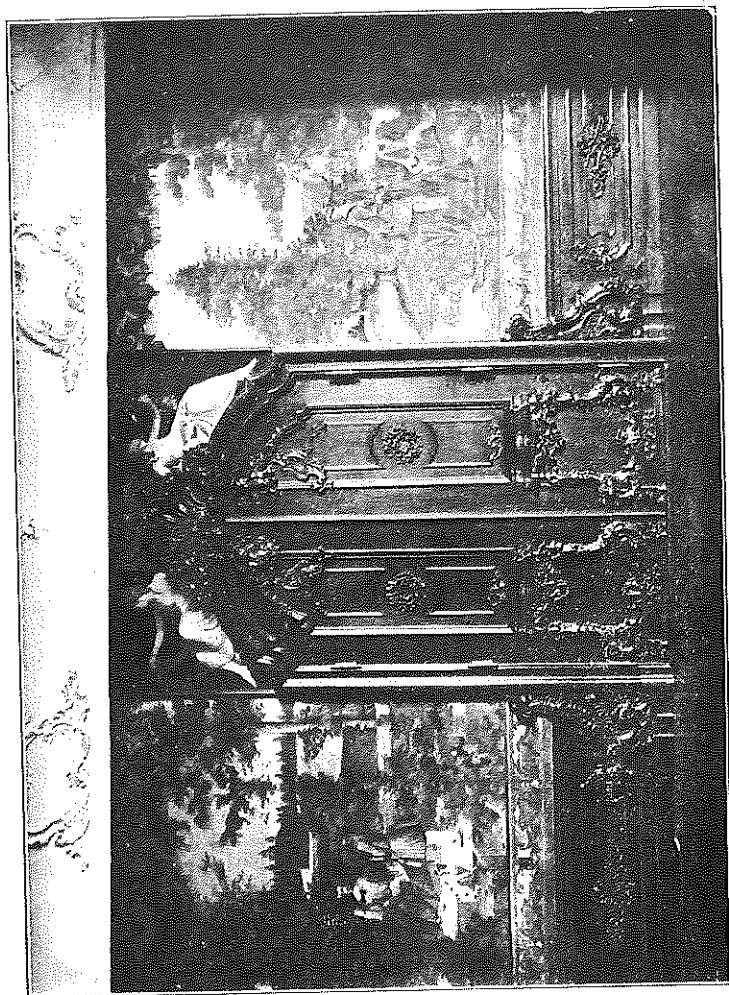
Autotypie van H. Kleinmann & Co., Haarlem.

Trapportaal in den stijl van LODEWIJK XV.

Autotypie van H. Kleinmann & Co., Haarlem.

Mahoniehouten zaal in den stijl van LODERWIJK XV.

Tuutype van H. Kleinmann & Co., Haarlem.

Mahoniehouten zaal in den stijl van Lodewijk XV.

De figuratieve stuc-versiering boven de doorgang naar de mahoniehouten zaal is gesloopt uit een huis op het Singel, n° 206. De ganglantaarn en de stoeklok behooren tot de nalatenschap van Mevrouw SUASSO.

In het met koper bekleede houten bakje een puthaak, waaraan in vroeger tijden de meid een emmer hing om water te scheppen, of een gereinigde mat om die in de gracht af te spoelen.

ZAAL IX.

Deze zaal is bestemd om te gelegener tijd te worden herschapen in een kamer uit het tijdperk der Hollandsche Renaissance.

Het geschilderd plafond is gesloopt uit een huis op de Heerengracht n° 190, over de vroegere Warmoesgracht en aangebracht op dezelfde wijze en op dezelfde hoogte als het daar gevonden is.

De meubelen behooren tot de nalatenschap van Mevrouw Suasso en zijn nagenoeg alle afkomstig uit het Broeckerhuis.

De groote kast van notenhout en palissander verbergt in de deurkussens een tiental spaar-laadjes, waarop geschilderd aan de eene zijde:

Guldens
Goud Guldens
Rijksdaalders
Dukatonnen
Goud.

Aan de andere zijde:

Stuyvers
 Duyten
 Dubbeltyes
 Zestehalven
 Schellingen.

Het mansportret boven deze kast is van de hand van A. CAMERIUS. Het kniëstuk aan de eene zijde is valsch gemerkt: BARTH. V. D. HEEST
AN 1612 het meisjesportret aan de andere zijde is geteekend: Aetas 4¹¹/₁₂ A° 1652. KOCK.

Het stilleven boven het kleine kastje is, door een onbekenden meester, geschilderd in den trant van de school van PIETER CLAESZOOX.

Boven de eikenhouten kast rechts een vrouwenportret, zeer waarschijnlijk door PALAMEDESZ, met rechts boven een ovaal wapen. Dit wapen vertoont op een zwart schild een zilveren dwarsbalk en in het schildhoofd drie zilveren zes-puntige sterren.

Boven de kast links een mansportret door S. v. D. DOES, waarschijnlijk voorstellend een griffier van een leenhof. Op den rug van het boek: Leenhofs Kete . . . . De uitlopende vloot, door een onbekende, boven de opening bestemd voor de schouw, is afkomstig uit het gebouw van de Stadsbank van Leening.

De rugbekleding der stoel achter de tafel in het midden der zaal is ongetwijfeld ouder dan haar draagster. Deze stoel is niet afkomstig uit het Broeckerhuis. Zeer waarschijnlijk heeft deze bekleding gediend tot versiering van een ouder

meubel in gebruik bij de regeering van Amsterdam. Zij vertoont n.l. het wapen van Amsterdam en het jaartal 1591.

ZAAL X.

In volkomen tegenstelling met den stijl van het vorig tijdperk, die zich uit door weeldrige versiering en grillig gebogen lijnen, kenmerkt zich die van LODEWIJK XVI (1774—1789) door spaarzaam ornament en door strakheid van lijn, welke aan dezen stijl het karakter geven van deftigen eenvoud.

Een voorbeeld daarvan geeft deze betimmering, die, blijkens een aanteekening op den achterkant van een spiegelbekroning gevonden, dateert van het jaar 1776.

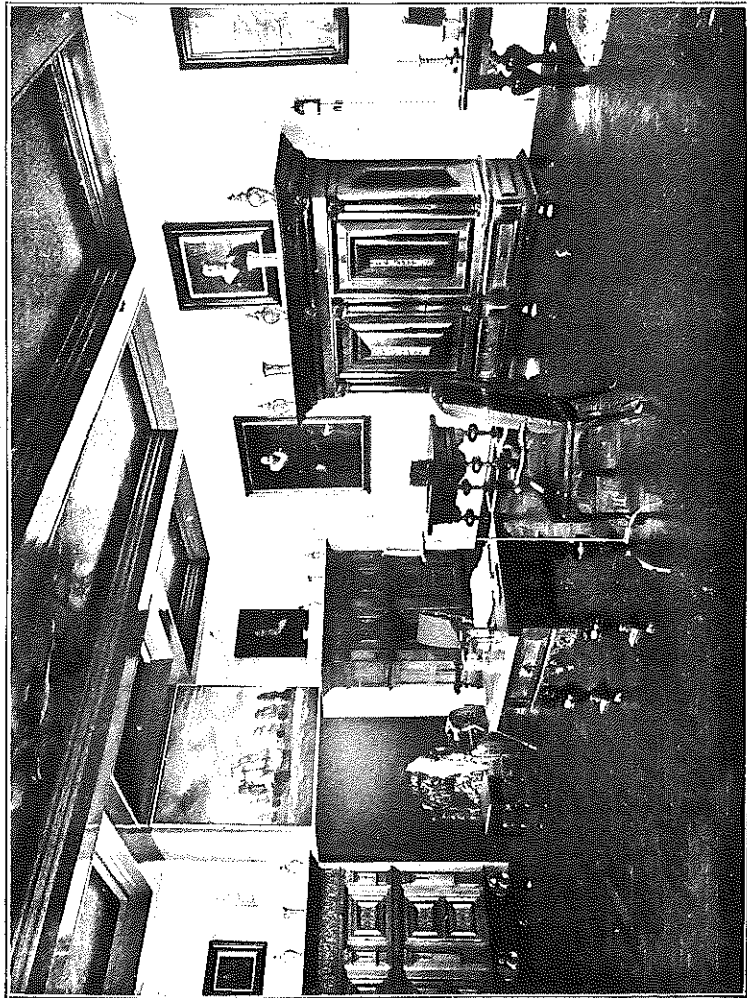
Zij is gesloopt uit het gebouw van de Ontvangen Betaalkas in de Doelenstraat.

Het plafond is niet oorspronkelijk, maar van het oorspronkelijke afgedrukt.

De ruimte in deze Museumzaal liet niet toe dat deze betimmering ongewijzigd werd opgesteld, wat oorzaak is dat in een der geschilderde vakken een deur is gemaakt.

Het geschilderde behang, een gezicht langs de Vecht voorstellend, is waarschijnlijk van de hand van JURRIAAN ANDRIESEN.

De eigenaardige paarse kleur waarin de kamer geschilderd is, bleek na verwijdering van enkele

Autotypie van H. Klüppelmann & Co., Haarlem.

Meubelen afkomstig uit het Broeckerhuis.
Zaal bestemd om te worden betimmerd in Renaissance-stijl.

later opgebrachte verflagen, de oorspronkelijke te zijn.

De schaarsche en weinig weelderige meubeleering behoort tot de verzameling SUASSO.

ZAAL XI.

Deze zaal bevat eenige meubelen en rariteiten, die Broeksch en niet Broeksch, meest alle uit het Broekershuis afkomstig zijn.

Men vindt er oud-Hollandsche kasten, gesneden handmangels en stoven, — welker techniek bekend is onder de benaming van „huisvlijt,” — een linnenkast, eenvoudig van vorm, maar van eene fraaie technische uitvoering, gesneden borderekken met Delftsche borden en schoteltjes, een Friesche staartklok met verschillend mechaniek, een fraai gebeeldhouwde eikenhouten kaaspers, een Hindelooper wieg en ijsslede, enz. Ook de groote ar vóór den ingang behoort tot deze verzameling.

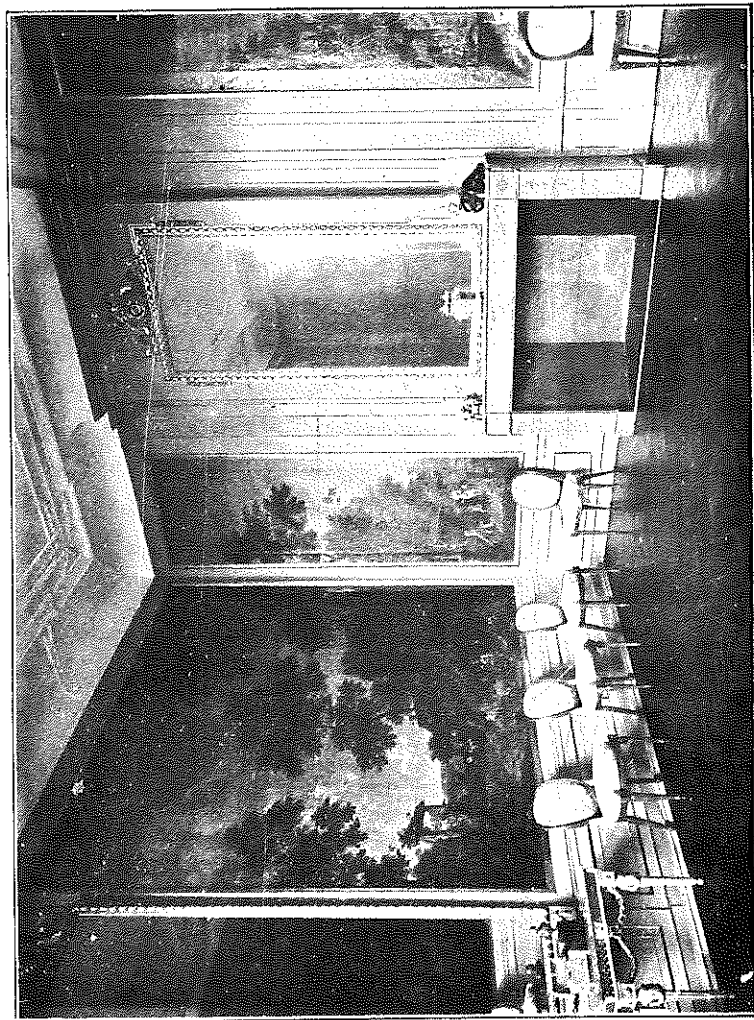
De gesneden handmangels kunnen veilig geacht worden echt Broeksch te zijn.

Op een toch kan men lezen „1637 Broek Antje Mars IZMY,” — een ander vertoont het opschrift:

„Goed gemangelt net gevouwen
Is een zieraad voor de vrouwen
Die dat niet goed en doet
Dat die te Broek de deur uit moet”.

„Anno MDCXXXV

GRIETJE JOOSTEN”.

Antotypie van H. Klümann & Co., Heerlen.

Kamer in den stijl van Lodewijk XVI.

De schilderij, een keukenstuk, boven de eikenhouten kast, draagt geen handteekening, — de andere boven de linnenkast, een vischverkoopster voorstellend, is gemerkt met het monogram *W* (JACOB VAN NIEULANDT).

Het grauwtje boven de uitgang is afkomstig uit het huis van den eigenaar van de houtzaagmolen „de Dommekracht”, uit hetwelk ook de wit-marmeren schoorsteenmantel is gesloopt, die zich in zaal II bevindt.

Dit vertrek mag zich nog niet verheugen in de vervulling van de spreuk, dat de laatsten de eersten zullen zijn. Immers, buiten en behalve het hoekpaviljoen, dat zich heeft te schikken in het onvermijdelijke, is dit het eenige dat nog geheel Museumzaal gebleven is.

De mogelijkheid is evenwel niet uitgesloten, dat ook deze zaal te gelegener tijd in een „modelkamer” zal worden omgeschapen.